

Motion till riksdagen 2025/26:3932

av **Tony Haddou m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2025/26:136 Kvalificering till socialförsäkringen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår prop. 2025/26:136.

Motivering

I propositionen föreslås att ett krav på laglig vistelse införs för att en person ska betraktas som bosatt i Sverige enligt socialförsäkringsbalken och därmed omfattas av de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna. Därutöver föreslås ett kvalificeringskrav för vissa av dessa förmåner. Detta krav kan uppfyllas antingen genom att personen har varit bosatt i Sverige i sammanlagt fem år inom en femtonårsperiod, eller genom en kombination av bosättning i landet och förvärvsinkomster som når upp till en viss nivå under en bestämd tidsperiod.

Vänsterpartiet avstyrker propositionen i sin helhet. Regeringens förslag skulle innebära en kraftig nedmontering av den svenska välfärdsstaten och leda till ökad social utsatthet, ökad kriminalitet och fler barn i fattigdom. Förslaget slår särskilt hårt mot personer i ett tidigt skede av sin etablering i Sverige. Det är grupper som ofta har störst behov av trygghetssystemens stöd för att kunna bygga ett självständigt liv och etablera sig på arbetsmarknaden.

Utredningens egen konsekvensanalys pekar på en betydande risk för ökad brottslighet till följd av förslagen. När människor stängs ute från grundläggande trygghetssystem ökar risken för exploatering, svartarbete och andra former av utsatthet. Det kan i sin tur försämra såväl social som ekonomisk integration. Det finns även en påtaglig risk att kriminella aktörer och organiserad brottslighet utnyttjar situationen och stärker sina positioner. Förslagen går därmed i motsatt riktning mot regeringens uttalade ambition att bekämpa den kriminella ekonomin och arbetslivskriminaliteten.

Utöver detta visar utredningens egna siffror att ca 60 000 barn skulle komma att påverkas negativt eftersom deras föräldrar inte uppfyller kvalificeringskraven, och därmed förlora de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner som ingår i förslaget – såsom barnbidrag och bostadsbidrag. Detta skulle leda till ökad barnfattigdom, psykisk ohälsa och social utsatthet - och är i direkt strid med barnkonventionen. Barnkonventionen kräver att barns rättigheter stärks över tid och att redan uppnådda nivåer inte försämras.

Vidare innebär förslaget om att kunna förkorta kvalificeringstiden genom förvärvsinkomster ett principiellt avsteg från den tydliga åtskillnad som i dag finns mellan bosättningsbaserade och arbetsbaserade förmåner. Den svenska socialförsäkringen bygger på att bosättningsbaserade förmåner utgår från bosättning, medan arbetsbaserade förmåner grundas på inkomstbortfallsprincipen. Att blanda dessa system riskerar att underminera deras legitimitet och skapa en otydlig och mer ojämlik ordning, där tillgången till grundläggande trygghet i praktiken görs beroende av arbetsmarknadsposition.

I stället för att begränsa tillgången till socialförsäkringssystemen bör politiken inriktas på att stärka människors faktiska möjligheter till etablering och egen försörjning. Det kräver investeringar i arbetsmarknadspolitiska insatser, utbildning och språkundervisning, samt åtgärder som motverkar exploatering och otrygga anställningar. En generell och inkluderande välfärd är inte ett hinder för integration, utan en förutsättning för den.

Tony Haddou (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Gudrun Nordborg (V)

Håkan Svenneling (V)

Jessica Wetterling (V)